

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Lipiec 1865 r.

№ 7.

L. 464.

S.

P. Jana Chlebka bezpłatnego pomocnika przy c. k. III. głównej szkole przeniósł biskupi Konsystorz postanowieniem z d. 8. Maja b. r. L. 295/s. do c. k. głównej szkoły wzorowej w charakterze kandydata nauczycielskiego z roczném adjutum 105 zhr. a. w., zaś Ludwik Roszkiewicz dotychczasowy kandydat nauczycielski wystąpił ze służby z powodu nadwątlonego zdrowia.

Z Konst. biskupiego.

Kraków dnia 10. Lipca 1865.

L. 421.

S.

Nr. 13918. An das hochwürdigste bischöfliche Consistorium hier.

Das hohe k. k. Staatsministerium hat laut Erlaß vom 10. Mai l. J. 3. 11871 C. U. die von J. Hentschel entworfenen und im Verlage der Oehmigke et Riemschneider'schen Buchhandlung zu Neu-Ruppin erschienenen „Sechszehn Tafeln Zahlenbilder für den Anschauungsunterricht auf der ersten Rechenstufe“ (Preis 27 1/2 Sgr.) sammt der dazu gehörigen Erklärung (Unterrichtsgang) „Von Eins bis Hundert“ (Preis 6 Sgr.) als ein brauchbares Lehrmittel bezeichnet und den Lehrerbildungsanstalten und Lehrern zur Berücksichtigung empfohlen.

Sieyon wird das hochwürdige bischöfliche Consistorium zur weitem Bekanntgabe in Kenntniß gesetzt.

Krakau am 12. Juni 1865.

Mając z jednéj strony wzgląd na trudności, z jakimi młodzież naukę rozpoczynająca przy rachunkach potykać się musi; a z drugiejęj na taniósć tablic rachunkowych w reskrypcie W. c. k. Komisyi Namiestniczej wyżej przytoczonym dostatecznie opisanych, — zaleca Konsystorz takowe w przekonaniu, że między przyborami naukowemi niepoślednie zajęłyby miejsce.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 20. Czerwca 1865.

L. 465.

s.

Podaje się do wiadomości i ścisłego przestrzegania odpis reskryptu b. c. k. Rządu krajowego z dnia 16. Kwietnia 1856 do L. 9199 do Władz obwodowych Krakowskiego Okręgu administracyjnego, do Nadzoru szkół ludowych i Konsystorzów: Tarnowskiego i Przemyskiego obrz. łąć.

Wysokie Ministerstwo Oświecenia otrzymało według dekretu z dnia 13. Lutego b. r. do L. 4011/298 zawiadomienie, że tu i owdzie nauczyciele szkół ludowych, mianowicie szkół głównych i niższo-realnych z głównemi połączonych, a czasem nawet pomocnicy „profesorami“ tytułować się każą, acz tytuł ten osobom do stanu nauczycielskiego w szkołach ludowych należącym ani przysługuje, ani im téż potrzebnym jest do utrzymania powagi wobec młodzieży szkolnej, wobec rodziców i gmin.

Człowiek kształceniu młodzieży prawdziwie oddany nie potrzebuje godniejszego nazwiska, jak jest nazwa nauczyciela. Można téż przypuścić na pewne, że rozumni a obowiązki stanu swego wiernie wypełniający nauczyciele szkół ludowych, nazwę „profesorów“ tam jeno przydawać sobie pozwalali, gdzie się to nadużycie już pierwéj było wkradło.

Wzgląd na liczne niekorzyści, jakie nazwa ta za sobą koniecznie wiedzie dla stanu nauczycielskiego szkół ludowych, w życiu i działaniu

publiczném, — zniewala do czuwania, aby na przyszłość nikt do stanu nauczycielskiego w szkołach ludowych należący nie przybierał nienależącego mu się tytułu: „profesora“ i nie dopuszczał, aby go uczniowie lub też rodzice ich tém mianem nazywali.

Wzywa się przeto Ordynaryaty na mocy przytoczonego wysokiego dekretu o obwieszczenie w podwładnych sobie szkołach ludowych niniejszego rozporządzenia i dopilnowanie przez nadzory szkolne, aby takowe przestrzeganiem było.

O czém się c. k. Władzę obwodową zawiadamia. D. u. s.

Clam Martinic m/p.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 7. Czerwca 1865.

Ciąg dalszy do L. 48/s.

§. 33.

Wszystkie członki komisji egzaminacyjnej podpisują tak protokół egzaminowy, jakoteż i patent kwalifikacji sporządzony podług wzoru A.

Na duplikatach patentu kwalifikacyjnego, których strona interesowana później z przyczyn ważnych żąda, dostateczny jest podpis dyrektora kursu pedagogicznego i podpis Nadzorcy dyecezalnego szkół ludowych, któremu na ten cel świadectwo wraz z oryginalnym protokołem egzaminowym ma być doręczone.

Uwaga. W patentach kwalifikacyjnych kandydatek niekatolickiego wyznania, zapisuje się wyznanie religijne, do którego należą w rubryce: „nauka religii.“ Wszelako kandydatki takie, chcąc patent kwalifikacyjny uzyskać, obowiązane są oprócz egzaminu na kursie pedagogicznym dobrze złożonego, zaraz lub potem świadectwem się wylegitymować, iż się, i to w kierunku dla kursu pedagogicznego przepisany (§. 13.), nauki religii swojego wyznania uczyły.

Świadectwa takie wydaje niekatolickim chrześcijańskim kandydatkom tegoż samego wyznania Dozorca szkół dystryktowy; zaś kandydatkom mojżeszowego wyznania, nauczyciel religii przez Rząd krajowy wyraźnie upoważniony, lub też rabin.

§. 34.

Pomocnica (niższa nauczycielka §. 30. c) chcąc uzyskać patent kwalifikacyjny na nauczycielkę (§. 30. a. b.), musi złożyć egzamen zupełnie taki, do jakiego kandydatki dwuletniego kursu pedagogicznego są obowiązane. Wyjęte są jedynie roboty ręczne.

§. 35.

Egzamen taki składać można tylko tam, gdzie istnieje dwuletni kurs pedagogiczny i to jednocześnie z stałymi uczennicami kursu pedagogicznego. Prócz tego kandydatka życząca sobie składać egzamin, powinna była:

- a) pełnić czynność szkolną z zadozwoleniem zwierzchności w charakterze pomocnicy lub prowizorycznej nauczycielki przez lat trzy;
- b) powinna mieć dwadzieścia lat życia skończonych, a
- c) wyjednać sobie na składanie egzaminu pozwolenie Rządu krajowego.

Trzechletni termin co dopiero wzmiankowany może być skróconym na przedstawienie dotyczącego biskupiego Konsystorza dla tych pomocnic, które w praktyce szkolnej dając dowody osobliwszego uzdolnienia nauczycielskiego, karność szkolną wzorowo utrzymują a dla swęj religijności i obyczajności na względy zasługują.

§. 36.

O uzyskanie pozwolenia na złożenie egzaminu §. 35 c. ma się kandydatka starać u Rządu krajowego za pośrednictwem tego biskupiego Konsystorza, pod którego jurysdykcję należy. Do podania w tej sprawie wniesionego dołączyć powinna uzyskane już świadectwo uzdolnienia, metrykę chrztu, świadectwo obyczajności i świadectwo wydane przez dyrektora tej szkoły, przy której zdobywała praktykę nauczycielską. Świadectwo to zatwierdzone być winno przez Inspektora dystryktowego szkół ludowych.

§. 37.

Przy takim egzaminie postępuje się w ogólności według §. 29. 30. i 31. wszelako natura jego także winna być uwzględnioną. Świadectwo po złożeniu egzaminu wydaje się podług wzoru B.

§. 38.

Nowicyuszki i profeski, które mają obowiązek w pensjonacie, konwiktach lub w publicznej przez zgromadzenie zakonne zawiadowanej szkole panińskiej pełnić nauczycielskie czynności, powinny także złożyć egzamen dla nauczycielek szkół panińskich przepisany, z tą tylko odmianą, że go składają osobno a nie pospołu z świeckimi kandydatkami. Jeżeli są w klasztorze, przy którym kursu pedagogicznego niema i z którego im wychodzić nie wolno, to ich przełożona zgromadzenia przedstawi Konsystorzowi biskupiemu wykazując warunki przyjęcia w §. 4. lit. a. e. d. oznaczone, a jeśli chodzi o zastosowanie §. 34. także i lata w służbie szkolnej spędzone. Nie ma zaś obowiązku składania świadectwa moralności. Jeżeli polityczna Władza krajowa na przedstawienie w tej sprawie do siebie wniesione się zgadza, oznacza Konsystorz czas i miejsce na odbycie egzaminu, tudzież członków komisji egzaminacyjnej, która się według prawa składać powinna z Nadzorcy szkół i przełożonego kursu pedagogicznego lub innego z pedagogią i z przedmiotami szkoły ludowej, jak niemniej z metodą naukową obeznanego męża, który jeśli tylko można spośród osób duchownych wybranych być ma.

Komisya zdaje Konsystorzowi biskupiemu sprawę o skutku egzaminu, a Konsystorz odsyła takowe politycznej Władzy krajowej. Jeżeli zdania komisarzy egzaminacyjnych co do uzdolnienia kandydatki tej kategorii znacznie się między sobą różnią, a Konsystorz na podstawie raportu komisji różnicy tej usunąć nie może, zarządzić należy odbycie powtórnego egzaminu pod komisją na nowo wysadzoną.

§. 93. I

Osoby płci żeńskiej, które tylko kwalifikacyę na nauczycielki robót ręcznych kobiecych do szkół mieszanych albo do szkół panińskich przez nauczycieli zaopatrywanych uzyskać chcą, mają albo w kursie pedagogicznym bywać na wykładach nauki religii, pedagogii, metodyki i robót ręcznych, albo na innej drodze nabyć wymaganę w tych przedmiotach wiadomości. W każdym zaś razie muszą zdawać egzamen kwalifikacyjny z przedmiotów wyż wzmiankowanych i to razem z zwyczaj-

nemi Kandydatkami kursu pedagogicznego. Po złożeniu takiego egzaminu wydaje się świadectwo według wzoru C. —

U w a g a. Kandydatki téj kategorii do kościoła katolickiego nienależące, nie są obowiązane do składania egzaminu z nauki religii na kursie pedagogicznym, lecz świadectwo wyżej wzmiankowane wydaje się im dopiero wtedy jeśli udowodniły, że nauki religii swego wyznania z dobrym postępem się uczyły i wymogom §. 33. (Uwaga) zadość uczyniły.

Przedłożone przez też kandydatki świadectwo z nauki religii notuje się w świadectwie egzaminowém wraz z uwagą, przez kogo zostało wydaném.

§. 40. Po skutecznieniu klasyfikacji kandydatek, które do egzaminu zasiadały, składa przełożony kursu pedagogicznego wykaz tychże kandydatek Konsystorzowi biskupiemu, a Konsystorz komunikuje go do wiadomości politycznej Władzy krajowej.

Wykaz rzeczony powinien w sobie zawierać dokładnie sporządzony rodowód (imię, wiek, miejsce urodzenia i stan rodziców) każdej kandydatki, jej pilność i zachowanie się w czasie pobytu na kursie pedagogicznym i postęp z każdego przedmiotu z osobna na egzaminie otrzymany. Przymiennie ma być wyszczególnione, czy i który z trzech stopni kwalifikacji (§. 30) kandydatce przyznano. Także i kandydatki zasiadające do egzaminu podług §. 34., jeśli kwalifikacją nauczycielską otrzymały, winny zwierzchniczéj Władzy szkolnéj w spisie na sposób powyższego sporządzonym, być wykazane.

Ciąg dalszy nastąpi.

L. 540.

S. ex 1864.

Podając do druku „instrukcyę wydaną w roku 1855. dla proboszczów miejscowych obwodu krakowskiego,“ określającą stosunek proboszczów do szkoły, chce Konsystorz przypomnieć nauczycielom, iż duchowieństwo powołaném jest do wykonywania nadzoru nad szkołami, że więc nauczyciele obowiązani są względem rządcy parafii do posłuszeństwa i że się doń we wszelkich sprawach szkoły dotyczących odnosić powinni. Instrukcyę wzmiankowaną brzmi:

Instrukzion

für die Ortsseelsorger des Krakauer Kreises in Bezug auf ihr Verhältniß zur Schule.

Die wichtigste Person für jede Schule ist der Ortsseelsorger, wenn er nicht nur mit den erforderlichen Eigenschaften begabt ist, sondern auch den ernstlichen Willen hat, zur zweckmäßigen Bildung der Jugend nach dem Umfange seines Wirkungskreises beizutragen. Er ist vermöge seines Berufes der Führer des Volkes zur religiösen Sittlichkeit, daher auch der Lehrer der Schuljugend. Sowohl durch diesen Beruf, als auch durch den ihm allerhöchsten Orts auf die Schule gewährten Einfluß muß er sich angetrieben fühlen, Führer der Schuljugend zu sein, durch Lehre und Beispiel.

Der Seelsorger steht in einer dreifachen Beziehung zur Schule:

1. als Religionslehrer,
2. als moralisches Muster,
3. als unmittelbarer Vorsteher der Schule und des Lehrers.

Instrukcyja

dla proboszczów miejscowych obwodu Krakowskiego, o ile dotyczy stosunku ich do szkół.

Najważniejszą osobą dla każdej szkoły jest miejscowy Proboszcz, jeżeli tenże nie tylko obdarzony jest potrzebnymi do tego przymiotami, ale także ma wolę w zakresie swym przyłożyć się do należytego wykształcenia młodzieży.

Z powołania swego jest on przewodnikiem ludu do religijnej moralności, a ztąd i nauczycielem młodzieży szkolnej.

Tak w skutek powołania tego jak i w skutek udzielonego mu przez Najwyższą Władzę wpływu na szkoły, powinien się starać, tak przez uaukę jak i dobry przykład, być przewodnikiem młodzieży szkolnej.

Stosunki Proboszcza miejscowego do szkoły są trojakiego rodzaju:

1. jako nauczyciela religii,
2. jako wzoru moralności,
3. jako bezpośredniego przełożonego szkoły i jej nauczyciela.

A. Der Seelforger als Religionſlehrer.

§. 1. Als Religionſlehrer hat er den Religionſunterricht wöchentlich zweimal in der vorgeschriebenen Zeit und Art entweder selbst oder durch seinen Kooperator zu ertheilen, den Tag des ertheilten Unterrichts in dem in der Schule befindlichen Fleißkataloge anzumerken, und die etwa durch Amtsgeschäfte versäumte Lehrstunde am andern Tage unansbleiblich einzuholen.

Diese Pflicht muß ihm so heilig sein, als jeder andere Zweig seines Berufes. Er weist auch den Schullehrer an, wie er den angehörten Religionſunterricht mit der Jugend recht nützlich zu wiederholen habe, daher der Lehrer beim Religionſunterrichte stets zugegen sein soll.

A. Proboszcz miejscowy jako nauczyciel religii.

§. 1. Jako nauczyciel religii winien jest takową 2 razy w tygodniu w sposób i w godzinach przepisanych, albo sam, albo przez swego wikarego wykladać, dzień w którym wykład ten ma mieć miejsce, w znajdującęj się w szkole książce pilności zapisywać, a gdyby przez czynności urzędowe zmuszony był opuścić godzinę lekcyi, winien jest takową w dniu następnym z pewnością odbyć.

Obowiązek ten powinien być, dla niego tak świętym, jak kaźden inny do jego powołania ściągający się. Podaje on nauczycielowi sposób, w jaki tenże z korzyścią powtarzać ma z uczniami naukę religii i z tego téż powodu nauczyciel przy wykładaniu religii zawsze obecnym być winien.

Dalszy ciąg nastąpi.

ANTONI

Biskup Amatunt, i Wik. Apost. Krak.

X. Pawel Russek

Kancelerz.